

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2589

Vragen van het lid **Hirsch** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp over *het bericht van WNL dat hulporganisaties met overheidsgeld rechtszaken aan zouden spannen* (ingezonden 3 juni 2025).

Antwoord van Minister **Veldkamp** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 1 juli 2025)

Vraag 1

Klopt het dat u op zondag 1 juni een bericht op X heeft gedeeld van WNL waarin wordt gesteld: «hulporganisaties, waaronder Oxfam Novib, spannen met overheidsgeld rechtszaken aan»?¹

Antwoord 1

Dat klopt niet. De toenmalige Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp Reinette Klever heeft op zondag 1 juni een bericht op X gedeeld van WNL met een kort fragment van haar gesprek bij WNL, waarin zij stelde dat ontwikkelingshulpgeld niet is bedoeld om te lobbyen bij en tegen de Nederlandse overheid. Dit is wel mogelijk binnen het aflopende beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld (2021–2025), maar niet meer in het nieuwe beleidskader voor de samenwerking met maatschappelijke organisaties in ontwikkelingshulp (2026–2030).² Op een eerder moment in de betreffende uitzending noemde de presentator, Rick Nieman, de rechtszaak die Oxfam Novib in 2023 heeft aangespannen tegen de Staat over de levering van F-35-onderdelen aan Israël. Noch Nieman, noch voormalig Minister Klever heeft beweerd dat deze rechtszaak met overheidsgeld is gefinancierd.

Vraag 2

Bent u bekend met het feit dat de F-35-rechtszaak aangespannen door onder meer Oxfam Novib, voor 100% door donaties wordt gefinancierd? Onderkent u dus dat deze rechtszaak niet is betaald met overheidsgeld? Zo nee, waarom niet?

¹ X, 1 juni 2025 (WNL Op Zondag op X: «.@MinisterBHO Klever verbaast zich over de ontwikkelingsprojecten waar Nederland jarenlang geld aan heeft uitgegeven. «Er zijn allerlei genderprojecten en cultuurprojecten in Afrika die ik heb geschraapt.» Ook op «aparte vrouwenprojecten» kon volgens de Minister flink worden <https://t.co/sTwLDYkirX> / X).

² Kamerstuk 36 600, nr. 13.

Antwoord 2

Oxfam Novib en/of PAX hebben zowel publiekelijk³ als in gesprekken met Buitenlandse Zaken aangegeven dat de rechtszaak is gefinancierd door een crowdfundingssactie en niet met overheidsgeld.

Vraag 3

Deelt u de mening dat een Minister goed op de hoogte zou moeten zijn van waar het overheidsgeld uit zijn/haar begroting aan besteed wordt door partners?

Antwoord 3

Ja, die mening deel ik en de toenmalige Minister voor BHO was daar goed van op de hoogte.

Vraag 4 en 5

Waarom deelt u online feitelijk onjuiste informatie over hoe geld van uw eigen begroting besteed wordt?

Bent u bereid dit bericht te rectificeren? Zo niet, waarom niet?

Antwoord 4 en 5

De toenmalige Minister voor BHO heeft geen feitelijk onjuiste informatie gedeeld over de besteding van het geld van haar begroting. Zie ook het antwoord op vraag 1.

Vraag 6

Bent u van mening dat maatschappelijke organisaties het recht hebben om naar de rechter te stappen om het handelen van de regering aan democratisch vastgestelde wet- en regelgeving te toetsen? Zo niet, waarom niet?

Antwoord 6

Jazeker, dat recht hebben ze.

Vraag 7

Kunt u aangeven wat de kosten zijn van de cassatie die de regering heeft aangespannen nadat het Gerechtshof Oxfam Novib en andere ngo's in februari 2024 in het gelijk stelde en concludeerde dat Nederland met de levering van F35-onderdelen bijdraagt aan oorlogsmisdaden in Gaza?⁴

Antwoord 7

Ik ga ervan uit dat u doelt op de cassatie die is ingesteld naar aanleiding van het arrest van het Hof van 12 februari 2024 over de export van F-35-onderdelen vanuit Nederland naar Israël.

Er zijn de afgelopen jaren kosten gemaakt in verband met de verschillende procedures rond de export van F-35-onderdelen vanuit Nederland naar Israël en het bredere Israël-beleid. Het gaat dan met name om kosten voor de inzet van ambtenaren en het inschakelen van het kantoor van de Landsadvocaat. Het ministerie beschikt niet over een totaaloverzicht van die kosten.

Ik hecht eraan te benadrukken dat het besluit van de Staat om in cassatie te gaan tegen het arrest van het Hof Den Haag losstaat van de catastrofale situatie in Gaza. De cassatiezaak gaat over de principiële rechtsvraag in hoeverre de Staat zijn eigen buitenlandbeleid kan vormgeven. Het Hof Den Haag heeft overigens in het arrest niet geconcludeerd dat Nederland met de levering van F-35-onderdelen bijdraagt aan oorlogsmisdaden in Gaza. Wel oordeelde het Hof dat er een duidelijk risico bestond dat naar Israël uit te voeren F-35-onderdelen gebruikt worden bij het begaan van ernstige schendingen van het humanitair oorlogsrecht. Op grond daarvan heeft het Hof geoordeeld dat de uitvoer van F-35-onderdelen vanuit Nederland naar

³ Oxfam Novib (2024) *Courage in Crises: Oxfam Novib Annual Report and Accounts 2023–2024* (p.7; p. 25); Oxfam Novib (2024) Vijf veelgestelde vragen over de rechtszaak tegen de Nederlandse staat; Oxfam Novib (2024) Zeven veelgestelde vragen over ons nieuw kort geding tegen de staat; PAX (27 mei 2024) *Opnieuw naar de rechter om F-35 onderdelen*.

⁴ NOS, 12 februari 2024, «Nederland moet stoppen met uitvoer van F-35-onderdelen naar Israël, Staat in cassatie» (Nederland moet stoppen met uitvoer van F-35-onderdelen naar Israël, Staat in cassatie).

Israël dient te worden gestaakt. Daaraan heeft de Staat onmiddellijk gevolg gegeven.